

Єгоров Євгеній Аркадійович,

доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри металевих, дерев'яних та пластмасових конструкцій Державного вищого навчального закладу «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури»

м. Дніпро, Україна

ФУНКЦІОНУВАННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

На сьогодні Україна перебуває не просто в умовах воєнного стану, а в умовах тяжкої і дуже виснажливої для держави війни. Ці обставини суттєво змінюють основні положення не лише військового, а й суто цивільного життя країни. І це автоматично означає, що змінюються умови життя практично кожного окремого громадянина. У такі часи кожен громадянин, як ніколи, повинен намагатися максимально реалізувати свої здібності, навички та знання на користь держави. Зі свого боку держава повинна намагатися найбільш ефективно використовувати кожного громадянина, щоб забезпечити гідний опір будь-якій агресії і майбутнє своє існування.

Передусім треба усвідомити, що введення воєнного стану автоматично змінює морально-правові відносини між здобувачами вищої освіти і державою. Якщо за нормальних умов життя якості навчання віддається певним чином на бажання чи небажання здобувачів освоювати належним чином ті чи ті навчальні дисципліни (можна вчитися на мінімальні оцінки і успішно переводитися з курсу на курс), то в умовах воєнного стану кожен здобувач зобов'язаний учитися на максимально можливих для нього обертах. Треба пам'ятати, що держава звільняє здобувачів вищої освіти від призову на військову службу, тобто сподівається, що той чи той громадянин саме як студент приносить їй найбільшу користь у цих умовах, в умовах воєнного стану. Але ж ті сподівання треба намагатися якось виправдовувати, реалізувати, а якщо ці намагання не реалізуються, треба щось змінювати.

1. В умовах воєнного стану Міністерства освіти спільно з Генштабом ЗСУ треба дати право в будь-який час визначати критичне значення балу навчання, яке дає право на звільнення від призову до військової служби. Воно може неодноразово змінюватися залежно від конкретної ситуації. Усі студенти, які на час оприлюднення критичного балу мають оцінки, нижчі такого балу (у тому числі академічні заборгованості), позбавляються права звільнення від призову до військової служби. Вони не відраховуються з ВНЗ і, якщо не призиваються до служби, продовжують вчитися. Якщо ж вони призиваються до військової служби, то після звільнення автоматично зараховуються до свого ВНЗ на той курс, з якого були призвані. Ці дії треба приймати не як покарання, а як перехід на більш ефективно для держави положення на період воєнного часу.

2. Вища технічна освіта повинна оперативно реагувати на зміну майбутнього попиту на ті чи ті професії, зумовлену воєнним станом і загальним

станом інфраструктури держави. Такі пропозиції не є новими, але вони дотепер не конкретизовані, а тому і досі мало що змінюється, а час іде. Мабуть що, найбільш гостро ці питання стоять зараз перед вищими закладами будівельної галузі. Ціла низка проблем потребує свого вирішення. Так на сьогодні Збройні сили потребують масового виготовлення мобільних фортифікаційних споруд, украй великими є обсяги робіт з відновлювання зруйнованих будівель і споруд, усе більш глобальною стає потреба в створенні нового житла і все це в умовах суттєво порушеної загальної інфраструктури держави. З цього погляду, навчальні дисципліни, у яких розглядаються питання технічної діагностики та підсилення конструкцій різноманітних будівель і споруд, технології та охорони праці під час виконання відновлювальних робіт, особливості будівництва фортифікаційних споруд, конструктивні рішення та технології швидкого зведення блок-модульних будинків повинні бути **негайно** введені до навчальних планів і переведені до розряду нормативних дисциплін як для бакалаврів, так і для магістрів, з розширенням, за потреби, обсягів навчальних годин для цих дисциплін. У рамках цих навчальних дисциплін треба намагатися організувати виробничі практики (ті ж самі студентські загони), де б студенти мали змогу брати безпосередню участь у роботах відповідного напрямку.

3. Друга теза зумовлює формулювання третьої, а саме: будівельним і, мабуть, будь-яким технічним ДВНЗ, треба **негайно** дати право самостійного вирішення співвідношення нормативних та вибіркового дисциплін у межах наданого загального обсягу фінансування (ця проблема потребує окремого обговорення). В умовах воєнного стану, а тим більше прямої війни, треба вивчати здебільшого й освоювати те, чого потребує держава, і це необхідно вирішувати окремо щодо кожного вишу залежно від його професійної орієнтації.

4. З початку нового навчального року в усіх ДВНЗ повинні бути започатковані кафедра військової та санітарно-медичної підготовки. Цей захід для нашої держави є доцільним не лише на сьогодні, а й на майбутні часи.

5. Останню тезу підказують наші Збройні сили, успішність яких, за оцінками багатьох експертів, зумовлюється насамперед ефективністю їх дій. Тож організація навчального процесу сьогодні теж повинна здійснюватися передусім за критеріями корисності та ефективності. Усі заходи, документи, довідки та звіти повинні мати своє зрозуміле смислове наповнення. Нічого зайвого. Ця теза повинна бути основою в сьогоднішній діяльності керівного складу будь-якого навчального закладу.

Автор розуміє, що висвітлені тези потребують значно більш докладного обговорення і доопрацювання, але всі вони можуть значно посилити роль вищої освіти в обороноздатності держави та ефективність вищої освіти як такої, тому вони заслуговують на увагу і можливе втілення в життя.